

ผลของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

สุนทร พันธัง*
สมาลี งามสง่า**
พรณิชา ขาตะพันธุ์**
ภาคภูมิ รัตนโรจนากุล**
สุปราณี ขวัญบุญจันทร์**
ฐิติรัตน์ รอดทอง***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ เด็กชายและเด็กหญิงที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี ที่ศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนวัดโคกจำหลัก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะจำนวน 12 แผน และแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ข้อมูลทางสถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา และบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะมีพฤติกรรมทางสังคมหลังการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะทั้งโดยรวมและรายด้านสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองมากที่สุด คือ ด้านการช่วยเหลือ ด้านการแบ่งปัน ด้านการร่วมมือ และด้านการปฏิบัติตามข้อตกลง ตามลำดับ

คำสำคัญ : กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ พฤติกรรมทางสังคม เด็กปฐมวัย

* คณะศึกษาศาสตร์ สาขาพลศึกษา และวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

** คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาพลศึกษา กีฬา และนันทนาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

*** คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ติดต่อผู้พิมพ์: สุนทร พันธัง, Email: thitirat.ro@northbkk.ac.th, Suntorn.pa@northbkk.ac.th มือถือ: 094-5501144

รับบทความ 12 มีนาคม 2567 แก้ไขบทความ 5 เมษายน 2567 ตอรับ 30 สิงหาคม 2567

The Effect of Organizing Movement and Rhythm Activities on the Social Behaviors for Early Childhood

Suntorn Pantang^{*}

Sumalee Ngamsanga^{**}

Pornnicha Chatapun^{**}

Parkpoom Ratanarojanakool^{**}

Supranee Kwanboonchan^{**}

Thitirat Rodthong^{***}

Abstract

The objective of this research is to examine the effects of organizing movement and rhythm activities on the social behaviors of preschool children. The target group consisted of boys and girls aged between 5-6 years, enrolled in the third year of kindergarten, first semester, academic year 2023, at Wat Khok Jala School, under the supervision of the Office of the Private Education Commission : OPEC), with a sample size of 16 children. The research tools utilized in this study included 12 movement and rhythm activity plans and observation forms for social behaviors of preschool children. Quantitative data analysis was conducted using statistical measures such as mean, standard deviation, while qualitative data analysis involved content analysis and qualitative description.

The research findings revealed that preschool children who participated in movement and rhythm activities exhibited higher overall and specific social behaviors scores post-activity compared to pre-activity levels. The highest average scores post-activity were observed in areas of assistance, sharing, cooperation, and adherence to agreements, respectively.

Keywords: Movement and Rhythm Activities Social Behaviors Young Children

^{*}Faculty of Education, Physical Education and Sports Science, North Bangkok University

^{**}Faculty of Education, Physical Education, Sports, and Recreation, North Bangkok University

^{***}Faculty of Education, Early Childhood Education, North Bangkok University

Contract: Suntorn Pantang, Email.: thitirat.ro@northbkk.ac.th, Suntorn.pa@northbkk.ac.th Tel: 094-5501144

Received March, 12 2024 ; Revised April, 5 2024; Accepted August, 30 2024

บทนำ

เด็กเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญของประเทศชาติ เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาชาติบ้านเมืองให้เจริญก้าวหน้า และมั่นคง ในปัจจุบันประเทศไทยมีประชากรในวัยเด็กลดน้อยลงแต่มีประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2562 ประเทศไทยมีจำนวนเด็กเกิดใหม่ประมาณ 6 แสนคน ปี พ.ศ. 2563 มีจำนวนเด็กเกิดใหม่ 5.8 แสนคน และ ปี พ.ศ. 2564 มีจำนวนเด็กเกิดใหม่เหลือเพียง 5.4 แสนคนเท่านั้น ส่งผลให้โครงสร้างประชากรไทยได้เปลี่ยนเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ โดยในปี พ.ศ. 2565 นี้ประเทศไทยมีประชากรเด็กเพียงร้อยละ 16-17 ของประชากรทั้งหมด

ดังนั้นการพัฒนาการมนุษย์ในช่วงปฐมวัยเป็นช่วงเวลาที่สำคัญที่สุดของการวางรากฐานการเจริญเติบโตในทุกด้าน ถ้าเด็กได้รับการศึกษาและการอบรมเลี้ยงดูที่ดีตามหลักวิชาการจะสามารถพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ (ตะวัน เทวอักษร, 2556) สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2563) ที่กล่าวว่าการปฏิรูปการศึกษาต้องเริ่มตั้งแต่ระดับปฐมวัยโดยเพิ่มจุดเน้นการออกแบบกิจกรรมการพัฒนาทักษะที่สำคัญด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะทางสมอง ทักษะความคิดความจำ ทักษะการควบคุมอารมณ์ และทักษะการรู้จักประเมินตนเอง โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของเด็กให้รู้จักคิดเป็นขั้นเป็นตอนเพื่อรู้จักการแก้ปัญหาและมีเหตุผล นอกจากนี้การมีทักษะการคิดจะนำไปสู่พัฒนาการด้านอื่น ๆ ช่วยให้เด็กสามารถปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่ให้ดีขึ้นและสามารถสร้างความรู้ใหม่อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

การจัดการเรียนรู้กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นอาจส่งผลต่อการทำงานของสมอง การเคลื่อนไหวและการออกกำลังกายช่วยให้สมองมีความพร้อมความสามารถที่จะเรียนรู้ และจดจำข้อมูลต่าง ๆ ได้ดีขึ้น สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางร่างกายของอาร์โนลด์ กีเซลล์ (Gesell, 1964) กล่าวว่า การเจริญเติบโตของเด็กสามารถสังเกตได้จากการแสดงออก การจัดกระทำกับวัสดุ ซึ่งที่ต้องอาศัยการเจริญเติบโตของระบบสมองและการเคลื่อนไหวประกอบกัน ลักษณะพัฒนาการที่สำคัญของเด็กระยะนี้ คือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านการเคลื่อนไหว การทำงานของระบบประสาทกล้ามเนื้อ ความสามารถในการควบคุมร่างกายบังคับส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย พบว่ามีกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะหลายกิจกรรมที่ส่งผลให้มีการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร การจัดการ จัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะนั้นประกอบไปด้วย การเคลื่อนไหวประกอบเพลง การเคลื่อนไหวประกอบอุปกรณ์ การเคลื่อนไหวตามคำสั่ง การเคลื่อนไหวเลียนแบบ การเคลื่อนไหวท่าทางแบบผู้นำ ผู้ตาม การเคลื่อนไหวประกอบ การบรรยาย การเคลื่อนไหวตามข้อตกลง และการท่าทางกายบริหารประกอบเพลงหรือคำคล้องจอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) โดยแต่ละกิจกรรมเด็กได้ตั้งประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เคยพบเจอมาใช้ในการทำกิจกรรมมีการวางแผน ที่จะทำกิจกรรมให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี การใส่ใจจดจ่อในระหว่างทำกิจกรรม การควบคุมตนเองให้ทำกิจกรรมให้สำเร็จตามคำสั่งหรือ ความคิดเห็นของผู้อื่นที่ได้ตกลงกันในการทำกิจกรรม การที่เด็กได้ควบคุมการเคลื่อนไหวท่าทางและควบคุมตนเองให้สอดคล้องกับการทำกิจกรรม การที่เด็กได้ทำกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะส่งผลให้เด็กได้เกิดทักษะคิดเชิงบริหารในด้านต่าง ๆ ที่กล่าวไว้ข้างต้น เพราะเด็กมีการเคลื่อนไหวท่าทางตามเสียงดนตรีเสียงเพลง ตามคำสั่งของผู้นำกิจกรรม การเคลื่อนไหวตนเองให้เหมาะสม กับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้นำกิจกรรมบรรยายได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการในการแสดงออกท่าทางได้อย่างเหมาะสม ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

กระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญของการพัฒนาทางด้านสังคม ดังจะเห็นได้ในหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 โดยกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ 3 - 6 ปี คืออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ซึ่งตรงกับทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม

ของ Erikson (1997) ที่กล่าวว่า สังคมของเด็กอายุระหว่าง 3 - 6 ปี นั้นเด็กจะพยายามสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง สามารถแสดงความรู้สึกและพฤติกรรมที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้ เด็กสามารถพัฒนาทักษะความร่วมมือ และเป็นผู้นำผู้ตามที่ดีได้ ส่งผลทำให้ความคิดและจินตนาการและการพัฒนาทักษะทางสังคมเพิ่มขึ้นไปด้วยเด็กในวัย 3 - 6 ปีเป็นวัยที่เริ่มเรียนรู้บทบาทของผู้ใหญ่โดยการจินตนาการและเล่นบทบาทสมมติเตรียมพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากสิ่งแวดล้อมรอบตัวและในโรงเรียน มีสมาธิจดจ่อในการทำกิจกรรมนานขึ้น เริ่มเข้าใจผู้อื่นและชักชวนเพื่อนเล่นบทบาทสมมติซึ่งเพื่อนเริ่มมีบทบาทสำคัญเข้าใจการแบ่งปัน และความยุติธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) เด็กวัยนี้จึงชอบเล่นเป็นกลุ่มมากกว่าเล่นคนเดียว ต้องการตัวแบบด้านสังคมและจริยธรรม เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม เพราะเด็กเริ่มมีการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เลือกเพื่อนของตนเอง ช่วยเหลือผู้อื่นได้รู้จักการให้และการรับซึ่งพฤติกรรมทางสังคมอาจเป็นลักษณะของการแสดงออกต่อผู้อื่น ด้วยการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันในการทำงาน การแบ่งปันสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม รวมไปถึงการร่วมแสดงความคิดเห็น การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น โดยสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงลำดับการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมที่แสดงต่อผู้อื่น เด็กจึงเรียนรู้ที่จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้นทั้งบุคคลภายในและภายนอกครอบครัว (ภัสรา เอกมาตย์, 2556) พฤติกรรมทางสังคมเป็นการแสดงออกทางสังคมในการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับแบบแผนที่สังคมยอมรับได้เป็นองค์ประกอบสำคัญของเด็กที่มีความสามารถและพร้อมที่จะเรียนรู้ในห้องเรียน (White & Walker, 2018) การที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การทำกิจกรรมกับกลุ่มเด็กที่แตกต่างไปจากตน เช่น อายุ เพศ เป็นต้น จะเป็นสิ่งที่เด็กแสดงออกถึงการมีพฤติกรรมทางสังคมเชิงบวกที่ดีแสดงออกถึงพฤติกรรมปรับตัวทางสังคม ซึ่งเป็นการตระหนักรู้ การเห็นคุณค่าของความแตกต่างระหว่างบุคคล และยอมรับนับถือในความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่ต้องมีการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย การทำกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ช่วยพัฒนาการทางด้านสังคม เพราะเด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ช่วยให้มีโอกาสฝึกวิธีเข้าสังคมเรียนรู้การที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น การเรียนรู้วิธีการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น เรียนรู้การแบ่งปันของให้เพื่อนในกลุ่มที่ทำกิจกรรมอยู่ด้วยกัน การแลกเปลี่ยน ผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมและเป็นผู้ตามที่ดี อีกทั้งยังรู้จักรักษากติกาการทำกิจกรรม รู้จักแพ้ชนะ ซึ่งเท่ากับเป็นการเตรียมให้เด็กวัยนี้รู้จักปรับตัวในสังคมได้ดีเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มประชากร กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง 5-6 ปี ที่ศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนวัดโคกจำหลัก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน 16 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้วิจัยสร้างแผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะโดยมีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

1.1 ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อให้เนื้อหา มีความสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ โดยเรียงลำดับจากหน่วยการเรียนรู้ที่เด็กกำลังเรียนอยู่ในขณะนั้น

1.2 จัดทำแผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย จำนวน 12 แผน ซึ่งมีรายละเอียดของโครงสร้างประกอบด้วย จุดประสงค์ สารการเรียนรู้ ประสพการณ์สำคัญ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม สื่อการจัดประสบการณ์ การประเมินผล

2 ผู้วิจัยสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยมีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

2.1 กำหนดพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย คือ 1) ด้านการช่วยเหลือ 2) ด้านการแบ่งปัน 3) ด้านการร่วมมือ และ 4) ด้านการปฏิบัติตามข้อตกลง

2.2 สร้างแบบประเมินพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย สำหรับใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ทั้งก่อนและหลังการทดลองเป็นแบบตอบคำถามและปฏิบัติจริง แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ด้านละ 2 รายการ

2.3 กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ดังนี้ การบันทึกการประเมิน แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับคะแนนที่ 3 หมายถึง เด็กปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง ระดับคะแนนที่ 2 หมายถึง เด็กปฏิบัติกิจกรรมโดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะในบางช่วงเวลาที่ทำกิจกรรม และ ระดับคะแนนที่ 1 หมายถึง เด็กปฏิบัติกิจกรรมโดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะทุกช่วงเวลาที่ทำกิจกรรม

2.4 สร้างคู่มือประกอบการใช้แบบประเมินทางสังคมของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ คำชี้แจงวิธีการ และ เกณฑ์การประเมิน

2.5 จัดพิมพ์แบบประเมินพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย พร้อมด้วยคู่มือการใช้เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้จริงในการทดลองต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น

2. ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบประเมินพฤติกรรมทางสังคม ก่อน และหลังการทดลอง

4. ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการเรียงเรียง จัดคำตอบให้เป็นหมวดหมู่ และนำเสนอในรูปแบบของความเรียงตามประเด็นที่ศึกษา

สรุปผลการวิจัย

ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยภาพรวม ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยภาพรวม

(N = 16)

กลุ่มตัวอย่าง	คะแนนเต็ม	μ	σ
ก่อนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ	16	3.93	2.14
หลังการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ	16	15.35	0.61

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยภาพรวม ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.14 และค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย หลังได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.35 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.61 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยภาพรวม ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะมาเปรียบเทียบกันพบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และจากการสังเกตค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่าค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าเท่ากับ 2.14 มีการกระจายตัวของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนอยู่มาก และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานหลังการจัดกิจกรรม มีค่าเท่ากับ 0.61 มีค่าลดลง คะแนนหลังการจัดกิจกรรมที่ใกล้เคียงกันมากขึ้น

ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย รายด้านก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย รายด้าน

(N = 16)

พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย	กลุ่มตัวอย่าง	μ	σ
ด้านการช่วยเหลือ	ก่อนการทดลอง	6.40	2.23
	หลังการทดลอง	10.84	1.57
ด้านการแบ่งปัน	ก่อนการทดลอง	7.48	2.08
	หลังการทดลอง	10.84	1.02
ด้านการร่วมมือ	ก่อนการทดลอง	5.16	2.19
	หลังการทดลอง	10.12	1.56
ด้านการปฏิบัติตามข้อตกลง	ก่อนการทดลอง	6.44	2.16
	หลังการทดลอง	11.32	0.74

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยแยกเป็นรายด้าน คือ การช่วยเหลือ ก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 6.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.23 และหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.84 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.57 การแบ่งปัน ก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.08 และหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.02 การร่วมมือ ก่อนการทดลองมี

คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.19 และหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.56 การปฏิบัติตามข้อตกลงก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.16 และหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.32 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74 จากผลการศึกษาผลการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแบบบรรยาย พบว่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเป็นฐานสามารถพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยสูงขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย มีวัตถุประสงค์เพื่อ เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ผู้ศึกษามีข้อสรุป 2 ประเด็น ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ จากผลการศึกษา พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมเท่ากับ 25.72 หลังการจัดกิจกรรมที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมเท่ากับ 42.72 ซึ่งเห็นได้จากการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะทำให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม ซึ่งเป็นผลมาจากการที่เด็กได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะอย่างต่อเนื่อง เด็กได้เล่นผ่านการปฏิบัติ ลองผิดลองถูกและตัดสินใจอย่างอิสระ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่นในการทำกิจกรรม เด็กได้ทำในสิ่งที่ตนเองสนใจด้วยตนเอง รู้จักรอคอยตามลำดับก่อนหลัง การปฏิบัติจริงและการปฏิบัติตามกติกาที่ได้ตกลงไว้ ในระหว่างการทำกิจกรรมครูใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะทางสังคมออกมาทีละขั้นตอน เด็กเรียนรู้และค่อย ๆ ทำความเข้าใจในกิจกรรม เนื่องจากเด็กปฐมวัยจะต้องใช้ระยะเวลาในการเรียนรู้ไปทีละลำดับขั้นตอน จนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ทั้ง 12 กิจกรรมนั้น ผู้ศึกษาเลือกแล้วว่ามีเหมาะสมกับเด็กปฐมวัยเนื่องจากเป็นจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายให้กับเด็กปฐมวัยได้มากที่สุดในเรื่องของกล้ามเนื้อมัดใหญ่และการเรียนรู้ทางด้านสังคม ความรู้สึกนึกคิด กล้าแสดงออกตามความคิด มีส่วนร่วมในการเล่นและการทำกิจกรรม มีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันซึ่งกันและกัน มีความแข็งแรง ความคล่องแคล่วว่องไว ทำให้อวัยวะส่วนต่าง ๆ ทำงานสัมพันธ์กันดีเป็นอย่างดี สอดคล้องกับ มณีรัตน์ สีสลา (2563) ได้กล่าวว่า พัฒนาการกล้ามเนื้อมัดใหญ่ของเด็กปฐมวัย มีผลเป็นอย่างมากต่อพัฒนาการการเรียนรู้ในด้านอื่นๆ ของเด็ก และมีปัญหาด้านความสัมพันธ์ของร่างกายเคลื่อนไหวไม่คล่องแคล่ว อาจทำให้เป็นอุปสรรคในการทำกิจกรรมการเรียนรู้และการเล่นกีฬาร่วมกับเพื่อน ๆ จนส่งผลให้พฤติกรรมการเรียนรู้ถดถอยและเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน การเล่นและการทำกิจกรรมเหล่านี้มากที่สุด ดังนั้น การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายรวมทั้งจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ของเด็กผ่านการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย การเดิน การวิ่ง การกระโดดลักษณะต่างๆ นี่เป็นการช่วยส่งเสริมการเคลื่อนไหวร่างกายให้สัมพันธ์กันอย่างคล่องแคล่วเด็กเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวและจังหวะ เด็กจะเรียนรู้จากการกระทำซ้ำ ๆ กันหลาย ๆ ครั้ง เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวและจังหวะ เด็กได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับท่าทางการเคลื่อนไหว สอดคล้องกับ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจย์ (Piaget's Cognitive Development Theory)(Piaget, 1952) ที่กล่าวว่าทำให้เด็กได้สัมผัสวัตถุต่าง ๆ จะส่ง

เสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้โดยเฉพาะในเด็กปฐมวัย ซึ่งอาศัยการรับรู้เป็นสื่อในการกระตุ้นทางความคิดของเด็ก จำเป็นต้องให้เด็กได้มีโอกาสเคลื่อนไหวและสัมผัสสิ่งต่าง ๆ สอดคล้องกับ ญาดา ช่อสูงเนิน (2562) ที่กล่าวว่าเด็ก ในช่วงวัย 4 ขวบขึ้นไปจะเกิดกระบวนการคิดเพราะธรรมชาติของเด็กปฐมวัยมักชอบสนใจซักถามแสดงความอยากรู้อยากเห็น เริ่มมีการคิดอย่างมีเหตุผลมากขึ้น รู้จักนำความรู้ไปอธิบายหรือแก้ปัญหาต่างๆ ได้

2. ทักษะทางสังคมที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะมีค่าเฉลี่ยของทักษะทางสังคมที่สูงขึ้นทั้ง 4 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการช่วยเหลือ ด้านการแบ่งปัน ด้านการร่วมมือ และด้านการปฏิบัติตามข้อตกลง ซึ่งจากการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะให้กับเด็ก พบว่า

ด้านการช่วยเหลือ เด็กลงมือปฏิบัติจริงผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเพื่อนในกลุ่ม คอยช่วยเหลือกันในการลงมือกระทำการกิจกรรม เด็กแสดงพฤติกรรมที่จะช่วยแก้ปัญหาให้เพื่อนโดยใช้คำพูดและการแบ่งปันสิ่งของ อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำกิจกรรม เต็มใจที่จะตอบคำถามเมื่อเพื่อนไม่สามารถทำการกิจกรรมหรือให้คำแนะนำหรือข้อเสนอแนะง่าย ๆ เมื่อเห็นว่าเพื่อนต้องการความช่วยเหลือ สอดคล้องกับ Steven (1987, อ้างถึงใน ภัสรา เอกมาตร, 2556) กล่าวว่า พฤติกรรมด้านการช่วยเหลือว่าเป็นพฤติกรรมทางสังคมที่ช่วยให้เด็กสามารถสร้างความผูกพันทางสังคม การช่วยเหลือเป็นพฤติกรรมที่มีความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม พฤติกรรมช่วยเหลือของเด็กจะเปลี่ยนแปลงไปตามวัย และยังเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับการให้เหตุผลทางจริยธรรมการช่วยเหลืออาจพิจารณาจากคุณลักษณะของความเป็นญาติกัน มิตรภาพและความชอบ เด็กมักจะให้ความช่วยเหลือแก่เด็กที่น่ารักในวัยเดียวกัน เด็กบางคนจะช่วยเหลือกันเพราะเกรงว่าจะขาดความสัมพันธ์กับเพื่อน การช่วยเหลือจึงเป็นการรักษามิตรภาพ

ด้านการแบ่งปัน เด็กมีโอกาสนในการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันมากขึ้น โดยสมาชิกในกลุ่มทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เด็กรู้จักแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นในการทำกิจกรรม โดยใช้คำพูดที่อ่อนโยนสุภาพ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน และรับฟังปัญหาของเพื่อนที่เกิดขึ้นในการทำกิจกรรม สอดคล้องกับ Krogh and Lamme, (1983) กล่าวถึง ทฤษฎีของตามอน และเซลแมน ว่า พฤติกรรมด้านการแบ่งปันของเด็กอายุ 4 - 6 ขวบ จะยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและคิดอีโก้ปรารถนา เด็กจะมีความรักและห่วงหาของที่เป็นของกินของใช้และของเล่น และมักจะชอบสิ่งของอย่างเดียวกัน ดังนั้นสิ่งของที่เด็กจะแบ่งปันให้เพื่อนจึงเป็นสิ่งที่เด็กไม่ชอบ

ด้านการร่วมมือ เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ สามารถที่จะอธิบายบทบาทหน้าที่ในการทำกิจกรรม รับฟังมุมมองความคิดที่แตกต่าง หรือข้อโต้แย้งของเพื่อน และสามารถช่วยกันเลือกแนวทาง วิธีการที่เหมาะสมในการตอบข้อสงสัย หรือแก้ปัญหาได้ สอดคล้องกับ Mussen, Conger, and Kagan (1969) กล่าวว่า เด็กสามารถทำการกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน เด็กจะเรียนรู้การทำงานร่วมกันกับผู้อื่น ถ้าเด็กยังมีโอกาสในการเล่นและทำการกิจกรรมร่วมกับเพื่อนมากเท่าใด เด็กก็จะเรียนรู้ที่จะให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มกับเพื่อนได้มากขึ้นเท่านั้น

ด้านการปฏิบัติตามข้อตกลง และพูดคุยกับเด็กถึงเหตุผลและความสำคัญของการปฏิบัติตามข้อตกลง เพื่อให้เด็กรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของข้อตกลงและเต็มใจที่จะปฏิบัติตาม เด็กที่รู้ที่จะยับยั้งชั่งใจและควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตามกฎ กติกา เด็กเรียนรู้และมองเห็นคุณค่าในสิ่งที่ทำ สอดคล้องกับ Bandura (1977) กล่าวว่า การสร้างพฤติกรรมใหม่ เมื่อผู้สังเกตได้เห็นการกระทำของตัวแบบ ซึ่งเป็นการกระทำที่ผู้สังเกตไม่เคยพบเห็นมาก่อน ผู้สังเกตจะรวบรวมรูปแบบของการกระทำใหม่นี้ในรูปลักษณะและถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมใหม่ การสร้างกฎเกณฑ์หรือหลักการใหม่ จะเกิดขึ้นในสภาพการณ์ที่ผู้สังเกตเห็นการกระทำของตัวแบบในลักษณะต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อปฏิสัมพันธ์กับเด็กปฐมวัย
2. เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมควรยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมและความสนใจของเด็ก เนื่องจากเด็กมีความเด็กมีประสบการณ์เดิมไม่เท่ากัน ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้เวลาในการตัดสินใจ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาทักษะการคิดพื้นฐานด้วยกิจกรรมอื่น ๆ เช่น กิจกรรมเสริมประสบการณ์ หนังสือนิทาน ชุดฝึกกิจกรรม หรือเทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาค้นคว้าผลการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะที่มีต่อการพัฒนาทักษะในด้านอื่น ๆ ของเด็กปฐมวัย เช่น การคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นกลุ่ม สังคม อารมณ์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- Bandura, A. (1977). *Social learning theory: A social cognitive theory*. New Jersey: Prentice – Hall.
- Erikson Erik H. (1997). *The Life Cycle Completed*. New York: W. W. Norton.
- Gesell, Arnold. (1964). *F.L. The Child From Five to Ten*. New York : Harpers and Brothers.
- Krogh, S. L. and L. L. Lamme. (1983). Learning to Share : How Literature Can Help. *Childhood Education*, 59(3), 183-192.
- Mussen, H., Conger, J. J., & Kagan, J. (1969). *Child Development and Personality* (3rd ed.). New York: Harper and Row.
- Piaget, J. (1952). *The origin of intelligence in children*. New York: W.W. Norton.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี*. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *นโยบายและจุดเน้นการปฏิรูปการศึกษาปี งบประมาณ 2563*. สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2567 สืบค้นจาก <http://www.moe.go.th>.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *การพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม*. กรุงเทพฯ: พลัสเพรส.
- ญาดา ช่อสูงเนิน. (2562). *สร้างองค์ความรู้บนพื้นฐานคอนสตรัคติวิสต์*. ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ตะวัน เทวอักษร. (2556). *ทักษะการคิดพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาการศึกษาไทย*. การพัฒนาทักษะการคิด, 5(13), 4.
- ภัสรา เอกมาตร. (2556). *การจัดการชั้นเรียนตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูราที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านดงคำโพธิ์*. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน,มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- มณิรัตน์ ลีลา. (2563). *การพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ของเด็กปฐมวัยระดับชั้นบ้านสาธิตโดยการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ (รายงานการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน)*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561) แนวแนะวิธีการเลี้ยงดู ดูแล และพัฒนาเด็กปฐมวัยตาม สมรรถนะ เพื่อเพิ่มคุณภาพเด็กตามวัย 0-5 ปี. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.